בקיטונא דבי רב עומד יחידי ובלילה אמר [6]רבה אמר רב נחמן [3]הלכה נשאלין נדרים עומד יחידי ובלילה [3]ובשבת ובקרובים ואפי' היה להן פנאי מבעוד יום עומד [3]והתניא ירד ר"ג מן החמור ונתעטף וישב והתיר לו נדרו רבן גמליאל סבר [6] [7] [8]פותחין בחרטה מיעקר נדר' בעינן ובעי עיוני [2]אהכי ישב ורב נחמן סבר [9] אין פותחין בחרטה ואפילו מעומד א"ל רבא לרב נחמן חזי מר האי מרבנן דאתא ממערבא ואמר איזדקיקו ליה רבנן לבריה דרב הונא בר אבין ושרו ליה נדריה ואמרו ליה זיל ובעי רחמי על נפשך דחטאת דתני רב דימי אחוה דרב ספרא [2]כל הנודר [1]אע"פ שהוא מקיימו נקרא חוטא אמר רב זביד מאי קרא [1]וכי תחדל לנדור לא יהיה בך חטא הא לא חדלת איכא חטא תניא [1] [2]האומר לאשתו כל נדרים שתדורי אי אפשי שתדורי אין זה נדר לא אמר כלום [2]יפה עשית ואין כמותך ואם לא נדרת מדירך אני דבריו קיימין:

[1]ולא יאמר אדם לאשתו בשבת מופר ליכי בטיל ליכי כדרך שאומר לה בחול אלא אומר לה טלי ואכלי טלי ושתי והנדר בטל מאליו א"ר יוחנן [1]וצריך שיבטל בלבו תניא בש"א בשבת מבטל בלבו בחול מוציא בשפתיו ובה"א [2]אחד זה ואחד זה מבטל בלבו ואין צריך להוציא בשפתיו א"ר יוחנן [3]חכם שאמר בלשון בעל ובעל שאמר בלשון חכם לא אמר כלום דתני' [2]זה הדבר החכם מתיר ואין בעל מתיר שיכול ומה חכם שאין מפר מתיר בעל שמפר אינו דין שמתיר ת"ל זה

בקיטונא דבי רב עומד יחידי ובלילה. ה"ג [1]ר"ג סבר אין פותחין בחרטה. אלא צריך למצוא פתח מתוך הנדר. ולפי שצריך לעיוני בפתחא ירד מן החמור וישב: ורב נחמן סבר פותחין בחרטה. הלכך אפילו מעומד. ולא פירש כן רש"י ז"ל בפרק הדר (ערובין סד:). וכתב הרשב"ם ז"ל דלדידן דקיימא לן פותחין בחרטה כיון דמעיקרא דמילתא פותחין בחרטה ולא בעינן יושב אפילו לא נתחרט ואנו צריכין לחזר אחר פתחים להתירו לא בעיא יושב דכיון דעיקר דינא מעומד סוף דינא מעומד. ולפי שלא ידעתי לטעמו איני אומר כן: חזי מר ההוא לורבא מרבנן. דקאמר דבמערבא אמרי שהנודר חוטא הוא: פניא האומר לאשתו. אחר שנדרה כל נדריה שתדורי אי אפשי שתדורי אין רצוני אף על גב דמשמע ממילתיה דמאי דנדרה עד השתא ניחא ליה ומקייים להו לנדריה שנדרה עד עכשיו אפילו הכי לא אמר כלום שאין זו הקמה ואילו רצה אח"כ להפר ביום שמיעה רשאי אבל אם אמר לה יפה עשית (אין כמותיך) כשנדרת נדריה הללו אי נמי דאמר לה אין כמותיך אי נמי דאמר לה אם לא נדרת אני מדירך דבריו קיימין דכל הני לישני הקמה משמע. ולפי פי' זה כולה ברייתא בהקמה אלא דלישנא דרישא לא מהני בה והני לישני דסיפא מהני בה. ולהאי פירושא לא גרסינן בהך ברייתא אין זה נדר לא אמר כלום דלישנא דאין זה נדר לא משמע אלא בנדרים שנדרה כבר. ומאן דגריס ליה מפרש לברייתא הכי האומר לאשתו בנדרים שעברו אי אפשי שתדורי כלומר אי אפשי בהן אי נמי דאמר לה אין זה נדר לא אמר כלום דבהפרה לשון מפורש בעיא וכי קתני כל נדרים שתדורי עתיד במקום עבר הוא ושנדרת קאמר ואשכחן טובא דכוותיה אי נמי שתדורי דוקא ואליבא דר"א דאמר בעל מפר נדרים שלא חלו [לעיל עה.] וסיפא קתני דנהי דבהפרה בעיא לשון מפורש בהקמה בחד מהנך לישני דתני בתר הכי קגי. ונראה בעיני דטעמא דמילתא דכיון דתניא דקמן[2] קייס בלבו קייס לא גרעי הני לישני מקייס בלבו אבל בהפרה כיון דקי"ל [לקמן עט.] הפר בלבו אינו מופר אף כשהוא מוציא בשפתיו צריך שיהא לשונו ברור: פניא לא יאמר אדם לאשתו בשבת מופר ליכי בטיל ליכי כדרך שאומר לה בחול. הא דאקשינן למימר הכי לאו משום גזירה דהיתר נדרים החכם הוא דהא כיון דאמר לה טלי אכלי לצורך השבת הוא ואפילו בשאלה שרי אלא טעמא דמילתא דכיון דאפשר לשנויי משנינן: וצריך שיבטלנו בלבו. דאע"ג דאמר לה טלי ואכלי צריך שיאמר בלבו שיהא הנדר בטל: ובחול מוציא בשפתיו. אם נדרה בחול צריך להוציא ההפרה בשפתיו: אחד זה ואחד זה. אחד שבת ואחד חול מבטל בלבו ואין צריך להוציא בשפתיו כיון שאמר לה טלי ואכלי טלי ושתי דהך ברייתא נמי אחידך קיימא. ואית דגרסי ולעבד בחול מוציא בשפתיו וכולה אנדלה בשבת קאי דנהי דבשבת משתרי בביטול שבלב לעבד בחול צריך שיוציא בשפתיו. ולא נהירא דאי הכי מאי אחד זה ואחד זה דקאמרי ב"ה אלא ודאי לא גרס לעבד. ומקשו הכא היכי אמרי ב"ה אחד זה ואחד זה מבטל בלבו וא"ל להוציא בשפתיו נהי דאמר לה טלי ואכלי טלי ושתי מי עדיף [הא"ל] לישנא מאין כאן נדר ואי אפשי שתדורי דאמרינן לעיל לפוס פירוש בתרא דכתבינן בההיא דלא מהני בהפרה וכ"ת שאני התם שלא בטלו בלבו הא תניא לקמן[2] דהפרה בלב לא מהניא והא לאו קושיא היא דכי אמר לקמן הפר בלבו אינו מופר ה"מ היכא דלא אמר לה טלי ואכלי טלי ושתי אבל היכא דאמר לה הכי בבטול שבלב מהני דנהי דאי אפשי שתדורי ואין זה נדר לא מהני טפי עדיף בטול בלב כל היכא דאמר לה טלי ואכלי טלי ושתי מהיכא שלא בטל בלבו ומוציא בשפתיו לשון גרוע דהיינו אי אפשי שתדורי ואין זה נדר לא מהני בתוספות. ויש לרמב"ם ז"ל בזה דרך אחרת שאינה מחוורת וכבר השיגו בה הראב"ד ז"ל. וכי קתני ברייתא דלעיל לא יאמר אדם לאשתו בשבת מופר ליכי בטל ליכי כדרך שאומר לה בחול לאו למימרא דבחול צריך למימר הכי דהא אמרי ב"ה דבין בשבת בין בחול כל שאמר לה טלי ואכלי ובטל בלבו סגי אלא כדרך שהוא רגיל לומר לה בחול קאמר: אמר ר' יוחנן חכם שאמר בלשון בעל. דהיינו מופר ליך ובעל שאמר בלשון חכם שאמר מותר ליך. לשון בעל מפורש הוא בכתוב דהיינו לשון הפרה [במדבר ל] ולשון חכם דהוי מותר ליך משמע ליה מדלכתיב לא יחל דברו [שם] כלומר לא יעשה דבריו חולין ודרשינן [מגילה י.] אבל אחרים מוחלין לו שעושין אותו חולין ובחולין מותר שייך למימר בהו

וצריכין שיבטל בלבו בו'. ומתניתא דקתני כדרך שאומר לה בחול דמשמע דבחול בעי אמירה ה"ק אם בא לומר בשבת לא יאמר כדרך שהוא רגיל לומר בחול והוא הדין דבחול נמי אין צריך אמירה אלא אורחא דמילתא נקט לפי שדרך אדם

וצריכין שיבטל בלבו בו. ומתניתא דקתני אי נמי דאמר לה אין זה נדר לא אמר כלום דבהפרה לשון מפורש בעיא וכי קתני כל נדרים שתדורי עתיד במקום עבר הוא ושנדרת קאמר ואשכחן טובא דכוותיה אי נמי שתדורי דוקא ואליבא דר"א דאמר בעל מפר נדרים שלא חלו [לעיל עה.] וסיפא קתני דנהי דבהפרה בעיא לשון מפורש בהקמה בחד מהנך לישני דתני בתר הכי קגי. ונראה בעיני דטעמא דמילתא דכיון דתניא דקמן[2] קייס בלבו קייס לא גרעי הני לישני מקייס בלבו אבל בהפרה כיון דקי"ל [לקמן עט.] הפר בלבו אינו מופר אף כשהוא מוציא בשפתיו צריך שיהא לשונו ברור: פניא לא יאמר אדם לאשתו בשבת מופר ליכי בטל ליכי כדרך שאומר לה בחול. הא דאקשינן למימר הכי לאו משום גזירה דהיתר נדרים החכם הוא דהא כיון דאמר לה טלי אכלי לצורך השבת הוא ואפילו בשאלה שרי אלא טעמא דמילתא דכיון דאפשר לשנויי משנינן: וצריך שיבטלנו בלבו. דאע"ג דאמר לה טלי ואכלי צריך שיאמר בלבו שיהא הנדר בטל: ובחול מוציא בשפתיו. אם נדרה בחול צריך להוציא ההפרה בשפתיו: אחד זה ואחד זה. אחד שבת ואחד חול מבטל בלבו ואין צריך להוציא בשפתיו כיון שאמר לה טלי ואכלי טלי ושתי דהך ברייתא נמי אחידך קיימא. ואית דגרסי ולעבד בחול מוציא בשפתיו וכולה אנדלה בשבת קאי דנהי דבשבת משתרי בביטול שבלב לעבד בחול צריך שיוציא בשפתיו. ולא נהירא דאי הכי מאי אחד זה ואחד זה דקאמרי ב"ה אלא ודאי לא גרס לעבד. ומקשו הכא היכי אמרי ב"ה אחד זה ואחד זה מבטל בלבו וא"ל להוציא בשפתיו נהי דאמר לה טלי ואכלי טלי ושתי מי עדיף [הא"ל] לישנא מאין כאן נדר ואי אפשי שתדורי דאמרינן לעיל לפוס פירוש בתרא דכתבינן בההיא דלא מהני בהפרה וכ"ת שאני התם שלא בטלו בלבו הא תניא לקמן[2] דהפרה בלב לא מהניא והא לאו קושיא היא דכי אמר לקמן הפר בלבו אינו מופר ה"מ היכא דלא אמר לה טלי ואכלי טלי ושתי אבל היכא דאמר לה הכי בבטול שבלב מהני דנהי דאי אפשי שתדורי ואין זה נדר לא מהני טפי עדיף בטול בלב כל היכא דאמר לה טלי ואכלי טלי ושתי מהיכא שלא בטל בלבו ומוציא בשפתיו לשון גרוע דהיינו אי אפשי שתדורי ואין זה נדר לא מהני בתוספות. ויש לרמב"ם ז"ל בזה דרך אחרת שאינה מחוורת וכבר השיגו בה הראב"ד ז"ל. וכי קתני ברייתא דלעיל לא יאמר אדם לאשתו בשבת מופר ליכי בטל ליכי כדרך שאומר לה בחול לאו למימרא דבחול צריך למימר הכי דהא אמרי ב"ה דבין בשבת בין בחול כל שאמר לה טלי ואכלי ובטל בלבו סגי אלא כדרך שהוא רגיל לומר לה בחול קאמר: אמר ר' יוחנן חכם שאמר בלשון בעל. דהיינו מופר ליך ובעל שאמר בלשון חכם שאמר מותר ליך. לשון בעל מפורש הוא בכתוב דהיינו לשון הפרה [במדבר ל] ולשון חכם דהוי מותר ליך משמע ליה מדלכתיב לא יחל דברו [שם] כלומר לא יעשה דבריו חולין ודרשינן [מגילה י.] אבל אחרים מוחלין לו שעושין אותו חולין ובחולין מותר שייך למימר בהו

וכירושלמי

לא יאמר כדרך שהוא רגיל לומר בחול והוא הדין דבחול נמי אין צריך אמירה אלא אורחא דמילתא נקט לפי שדרך אדם

להפר בהאמירה דאם לא כן לא תדע האשה להפר לה וא"ת ולר' יוחנן דאמר שיבטל בלבו א"כ למה ליה למימר טלי ואכלי וי"ל כדי להודיע לה שהפר בלבו אי נמי פלוגתא דב"ש וב"ה קאי אהיכא דא"ל טלי ואכלי ומילתא דר' יוחנן אתיא כב"ש אבל היכא דא"ל אמר טלי ואכלי לא מהניא הפרה בלב אלא עם טלי ואכלי מהניא הפרה בלב לב"ש בשבת ולב"ה בחול והכ"א ממ"ן פי' דטלי ואכלי לאו הפרה היא אלא להודיע שהפר בלבו דאי הויא הפרה אמאי קא"ר יוחנן דצריך שיבטל בלבו דכיון דאמר לה טלי ואכלי בודאי משב בלבו שיהא מופר שאינו רוצה להאכילה דבר האסור לה אלא ודאי כי ס"ג לא הויא הפרה ולכך א"ר יוחנן דצריך שיבטל בלבו כלומר שיאמר בלבו מופר ליך אבל בשפתיו לא יוצא בקול כי היא דפרק היה קורא (ברכות טו:) לא יברך ברכת המזון בלבו ואם בירך יצא דהיינו שבירך ולא השמיע לאזנו: חכם שאמר בלשון בעל. בלשון הפרה לא אמר כלום דבהפרה משמע מנכון ולהבא ו) ובא טעם כמו ואם כריתי הפר וכן בעל שאמר בלשון התרה לא אמר כלום כדי ליתן מילוה בין הפרת בעל להתרת חכם: שיבול ומה חכם שאין מפיר מתיר. ק"ו לרווחא דמילתא בעלמא הוא דאי לא כתיב מישוטא ממילא היו למדין זה מזה ליתן את האמור של זה בזה ושל זה בזה ועוד אי לאו מישוטא דזה הדבר מנא לן דחכם אינו מפר:

נט א טוש"ע י"ד סימן רכח סעיף ז:

ס ב שם סעיף ד:

סא ג טוש"ע י"ד סי' רג סעי' ח:

סב ד ה מיי' פי"ג מהל' מדיס הלכה [כ] ג סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף כד ולח:

סד ח מיי' שם הלכה [ד] ז טוש"ע שם סעיף מ:

סה ט מיי' שם הל' ג ופ"ו מהלכות שבועות הל' ה סמג לאוין רמח טוש"ע י"ד סימן רלד סעי' לז וסימן רכח סעיף ג:

תוספות

אר"נ הלכה נשאלין נדרי' עומד יחידי ובלילה בו' **אפי'** היה **אפשר** להן מבעוד יום. וכלבד שיהא לצורך השבת: ר"ג סבר אין פותחין בחרטה. דלכו' תהיה (עי' לעיל כח:), אלא צריך למצוא לו פתח אחר חרטה מעלייתא ולעשות הנדר טעות: ומעקר נדרא בע' ובעי עיונא. ולהכי יסב ר"ג: וה"נ סבר פותחי' בחרטה. ולא בעי עיונא, הלכך אפי' מעומד: חזי מר בו'. כמה הם מקפידים על נדרי נדרי: א"ר יוחנן צריך שיבטל בלבו. הא דתני בשבת ג' לה טלי אכלי צריך שיאשוב בלבו הפרה מעליא: וב"ה **או' אחד זה ואחד זה מבטל בלבו וא"צ להוציא בשפתיו.** ומתניתא דקתני כדרך שא' לה בחול משמע דבחול בעי אמירה, ה"פ אם בא לומ' בשבת לא יאמר כדרך שהוא רגיל לו' בחול, ה"פ דאי בעי מפר בלא אמירה. וא"ת לר' יוחנן דא' וצריך שיבטל בלבו א"כ למה לי למימר טלי אכלי, וי"ל דמ"מ בעי להודיע לה שהפר לה בלבו וקתמר לה טלי אכלי, א"נ הך ברייתא אפלוגתא דב"ש וב"ה קיימי, כי א' לה טלי ואכלי צריך עו' בטול בלב: **חכם שא' בלשו'.** הפרה דתמי' (במדבר ל) גבי בעל: **ובעל שא' בלשון חכם.** דכתי' (שם) לא יחל דברו, ודרש' מינה (מגילה י.) שו' אינו מוחל אבל אחרי' מוחלי' לפייו חכם, והיינו [המתרם] דהא לא כתי' ביה הפרה: זה הדבר. מיעוט, החכם מתיר כו': שיבול ומה חכם בו' ת"ל בו'. ולא היה צריך תו לק"ו דאי לאו קרא אמרי' דשויה הם מפברא דמנין לו לחלק, ולא שקיל וטרי תלמודא למפרך מידי אהך ק"ו:

תורה אור השלם

1. וְכִי תֶחְדַּל לִנְדֹּר לֹא יִהְיֶה בְךָ חֵטְא:
דברים כג כג

2. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל רָאשֵׁי הַמַּטּוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ:
במדבר ל ב

הגהות הב"ח

(א) גמ' ר"ג סבר פותחין וכו' ורב נחמן סבר אין פותחין. נ"ב ס"א ר"ג סבר אין פותחין וי"נ סבר פותחין: (ב) רש"י ד"ה ורב נחמן וכו' מתריעינן שיגן כל"ל ותיבת לא נמחק:

מוסף רש"י

בקיטונא. קיטון, חדר קטן של בית המדרש (שבת סו.). פותחין בחרטה. לומר החכם פותח לו בחרטה תחלה, לפיכך צריך לשאר דעתו יפה לעקור נדרו. (רא"ה בשם). ורב נחמן סבר אין פותחין. לומר אין החכם פותח אלא הוא עצמו מתחיל בחרטתו, ואם אינו מתחיל מעצמו אין מתירין לו, הילכך אין צריך החכם לישב דעתו כל כך (שם). שתדורי. שנדרת (שם).

פירוש הרא"ש

בקיטונא דבי רב. חדר ובית המדרש מתרגמין ועכל לקיטונא (בראשית מג.): ר"ג סבר אין פותחין בחרטה. אלא צריך למצוא פתח לעקור הנדר מעיקרו הלכך ירד ונתעטף לשב בחומה כמו דיין: חזי מר האי מרבנן בו'. כמה הם מקפידין על נדרי נדרים: וא"ר יוחנן

(ג) [ל"ל רבא], (ד) [עירובין סד: ע"ש], (ה) [ל"ל ובקרובים ובשבת וכ"ל בריב אלפס סוף שבת דף עב:], (ו) [וע' תוספות עירובין סד: ד"ה פותחין], (ז) [לעיל כח:], (ח) [לעיל כב. ע"ש הטעם], (ט) [תוספתא פ"ו], (י) [מסר כאן תניא עי' ר"ן לו אפשר דבברייתא דלעיל בסמוך מתניא ואותן שתי נקודות שנלפסו אחר דבריו קיימין הם בטעות], (יא) [לעיל כח:], (יב) [וכן גרסת תוס' בעירובין סד: דלא כגרסת רש"י וע"ש], (יג) [דף עט.], (יד) ל"ל וכלא,

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

ה) זה הדבר אשר צוה ה'. דבריס כבתבן דאין בעל מתיר דכתיב אם הפר יפר אותם איש: **פ"ל זה הדבר.** ואי אפשר לשנות בדבר ומכם מתיר דלכתיב אלה ראשי המטות וכתיב לא יחל דברו אבל ראשי המטות מוחלין לו ומסיים הברייתא נאמר כאן כו' ונאמר בשחוטי חוץ מה להלן דבר אל אהרן ואל בניו ואל כל בני ישראל דכולהו מיבחייבי משום שחוטי חוץ: **אף בפרשת נדרים כו'.** ולקמן מפרש למאי הלכתא: **להכשיר ג' הדיוטות.** בהפרת נדריס דאהרן חד ובניו חד וכל ישראל הרי תלתא ומדכתיב בהו כל ישראל שמע מינה להכשיר שלשה הדיוטות: **והא ראשי המטות כתיב.** בהפרת נדריס דמשמע מומחין: **[ביחיד מומחה].** להכשיר בהן יחיד מומחה לנדרים: **ראשי המטות בשחוטי חוץ למאי הלכתא.** דהא אקשינן להו להפרת נדריס: **לומר שיש שאלה בהקדש.** דפרשת שחוטי חוץ שייכא לגבי הקדש וקמ"ל דראשי המטות דנשאלין עליו להקדש טעות אינו הקדש: **אין שאלה בהקדש.** דהקדש טעות הוי הקדש: **ב"ש נ"ש להו ג"ש.** ולא הוה כתיב ראשי המטות בשחוטי חוץ דלא גמריגן ג"ש: וקא מקשינן לב"ש למאי הלכתא כתיב זה הדבר בשחוטי חוץ: **ואינו חייב על המליקה.** שאם מלק עוף בחוץ אינו חייב: **והכתיב שבע עמהן.** בסמוך לאותו פסוק וידבר משה את מועדי ה' בפרשת אמור אל הכהנים וכתיב לעיל מינה מלבד שבתות ה' וגו': **והא.** פרשת נדריס: **מסיטרא רחיצה.** בלא אותה הפרשה דפנחס כתיב פרשת נדריס:

לריכין

ו) זה הדבר אשר צוה ה'. דבריס כבתבן דאין בעל מתיר דכתיב אם הפר יפר אותם איש: **פ"ל זה הדבר.** ואי אפשר לשנות בדבר ומכם מתיר דלכתיב אלה ראשי המטות וכתיב לא יחל דברו אבל ראשי המטות מוחלין לו ומסיים הברייתא נאמר כאן כו' ונאמר בשחוטי חוץ מה להלן דבר אל אהרן ואל בניו ואל כל בני ישראל דכולהו מיבחייבי משוס שחוטי חוץ: **אף בפרשת נדריס כו'.** ולקמן מפרש למאי הלכתא: **להכשיר ג' הדיוטות.** בהפרת נדריס דאהרן חד ובניו חד וכל ישראל הרי תלתא ומדכתיב בהו כל ישראל שמע מינה להכשיר שלשה הדיוטות: **והא ראשי המטות כתיב.** בהפרת נדריס דמשמע מומחין: **[ביחיד מומחה].** להכשיר בהן יחיד מומחה לנדריס: **ראשי המטות בשחוטי חוץ למאי הלכתא.** דהא אקשינן להו להפרת נדריס: **לומר שיש שאלה בהקדש.** דפרשת שחוטי חוץ שייכא לגבי הקדש וקמ"ל דראשי המטות דנשאלין עליו להקדש טעות אינו הקדש: **אין שאלה בהקדש.** דהקדש טעות הוי הקדש: **ב"ש נ"ש להו ג"ש.** ולא הוה כתיב ראשי המטות בשחוטי חוץ דלא גמריגן ג"ש: וקא מקשינן לב"ש למאי הלכתא כתיב זה הדבר בשחוטי חוץ: **ואינו חייב על המליקה.** שאם מלק עוף בחוץ אינו חייב: **והכתיב שבע עמהן.** בסמוך לאותו פסוק וידבר משה את מועדי ה' בפרשת אמור אל הכהנים וכתיב לעיל מינה מלבד שבתות ה' וגו': **והא.** פרשת נדריס: **מסיטרא רחיצה.** בלא אותה הפרשה דפנחס כתיב פרשת נדריס:

לריכין

ז) ולא נאמר פרשת נדרים עמהן. רב אסי בר נתן קשיא ליה הא מתניתא אתא לנהרדעא לקמיה דרב ששת ולא אשכחיה אתא אבתריה למחוזא א"ל מועדי ה' נאמרו ולא נאמרה שבת בראשית עמהן והא כתיב שבת עמהן ותו מועדי ה' נאמרו ולא נאמרה פרשת נדרים עמהן והא מסיטרא כתיבא א"ל הכי קתני מועדי

ח) וגירוסלמי משמע דחכם נמי מני קאמר אין כאן נדר אין כאן שבועה דגרס התם [1] בעל שאמר בלשון חכם והחכם שאמר בלשון בעל לא אמר כלום אלא זה אומר כהלכתו וזה אומר כהלכתו הבעל אומר מופר ליך והזקן אומר אין כאן נדר אין כאן שבועה ולפי זה משמע לי דלישנא דמופר שייך מכאן ואילך ולישנא דמותר בדבר שהיה מותר מעיקרו: **נאמר כאן זה הדבר.** בפרשת נדריס: **מה בשחוטי חוץ אהרן ובניו וכל ישראל.** דהא כתיב גרים היה פרשה דבר אל אהרן ואל בניו ואל כל בני ישראל שכולן שוין בה אף בפרשת נדריס אהרן ובניו וכל ישראל דכולן כשרין להתיר את הנדר: **ומה להן ראשי המטות.** בנדריס דראשי המטות כתיב בהו אף להלן בשחוטי חוץ ראשי המטות. ומפרש לקמן למאי הלכתא: **אמר רב אחא בר יעקב להכשיר שלשה הדיוטות.** האי הדיוטות דאמרי' לא כולהו הדיוטות כשרין אלא הנהו די מקברי להו מיהא סברי וכדכתיבנא בפרק ארבעה נדריס (לעיל כג. ד"ה ואתה). והיינו דגרסינן בירושלמי [1] שלשה שהן יודעין לפתוח מתירין כזקן. ונראה בעיני דנהי דלא שוו נדריס לשחוטי חוץ דהא בשחוטי חוץ כולהו שוו ולא מוקמא גזרה שוה לא קשיא מידי דממילא משמע האי כדייניה והאי כדייניה דהדיוטות דגריעי כולי האי דאפילו כי מקברי להו לא סברי סברי דבהתא [1] נינהו ופשיטא דלא חזו לתתיר נדריס דכיון דלא סברי כלל אפי' כשהן מתירין אינן יודעין מה מתירין: **והא ראשי המטות כתיב.** ומשמע אבל הדיוטות לא: **ביחיד מומחה.** דכיון דגז"ש מרבי הדיוטות ולאשי המטות ממעט להו על כרחך אית להו לקיומי תרוייהו דראשי המטות ביחיד והדיוטות בשלשה. וכי תימא תלתא מנא לך כיון דמפקת ליה מחד מוקמיה אתלתא כעין ב"ד: **לומר שיש שאלה בהקדש.** שאם הקדיש בהמה ושחטה בחוץ ואח"כ נשאל עליה פטור דכיון שיש שאלה בהקדש כאילו לא הקדישה מעולם דמי דחכם עוקר הנדר מעיקרו: **נביא שמאי דאמרי אין שאלה בהקדש.** בריש פרק ב"ש (מזיר דף ב:) דהקדש טעות הקדש וכיון שכן ואלו לב"ש אין שאלה בהקדש דשאלה לא מהני אלא משום דהוה ליה כנדר טעות: **ראשי המטות דכתיב בשחוטי חוץ למאי הלכתא.** דכיון דילפינן גזירה שוה מנדריס הוו להו שחוטי חוץ כאילו כתיב בהו נמי ראשי המטות: **זה הדבר.** לב"ש דלא מוקמי לה לג"ש: **לומר חכם מתיר ואין בעל מתיר וכו'.** וכי תימא תלתא מנא להו הא איכא למימר דמייתי נמי ילפי לה דנהי דזה הדבר דנדריס לאו מופנה הוא כיון דזה הדבר דשחוטי חוץ מופנה הוא ליה מופנה מגד אחד ולמדין: **זה הדבר דשחוטי חוץ למה לי.** לב"ש דלית להו גזירה שוה: **לומר על השחיטה הוא חייב.** וב"ה נפקא להו מדכתיב אשר ישחטו [2] וכדאיתא בתורת כהנים [3]: **להכשיר ג' הדיוטות מנא להו.** דהא לב"ה ילפינן להו מגזירה שוה דשחוטי חוץ: **ולא נאמרה שבת בראשית עמהן.** קס"ד עם פרשת המועדות: **ולא נאמרה פרשת נדרים.** עמהם עם המועדות: **והא כתיב שבת בראשית עמהן.** דבסדר אמור אל הכהנים כתיבא שבת ומועדות בתר הכי בחדא פרשתא: **והא מסיטרא רחיצה.** פרשת נדריס כתיבא בקלה פרשת המועדות ובתר הכי בראשי המטות פרשת נדריס. סטרא תרגום של קלה [3]: **מועדי ה' לריכין קידוש ב"ד.** כדכתיב אשר תקראו אותם [4] קרי ביה אתם שלריכין ב"ד לקדש ראשי חדשים כדי לעשות המועדות בזמנן: **שבת בראשית אינה לריכה קידוש ב"ד.** שאין ב"ד לריכין לקדש אחד בשבת כדי לעשות שביעי לו שבת והיינו דקתני מועדי ה' נאמרו לענין קדושת ב"ד וכדפרישנא שבת בראשית לא נאמרה עמהן לאותו ענין של קידוש והיינו דקאמר בן עזאי מועדי ה' נאמרו לענין שלריך מומחין לקדש את החדש מפני המועדות אבל פרשת נדריס לא נאמרה עמהן לאותו ענין דמדכתיב אשר תקראו אותם ולמשה ואהרן קאמר משמע דבעי תרי מומחין כוותייהו ואין ב"ד שקול ומוסיפין עוד אחד הרי ג' וכיון דשבת ונדריס סמיכי למועדות וכתיב במועדות אלה למעוטא משמע דמעטא להו כל חד וחד למילתיה שבת לקידוש ב"ד ולהיכי קבעה אנפשה ונדריס לומר דלא בעי' בהו מומחין דאפילו בהדיוטות סגי: **והא בפרשת נדריס רחיצה.** אלמא הדיוטות אין כשרין להפרת נדריס: **ביחיד מומחה.** להכי כתיב דאשי המטות לאשמועינן דהיכא דהוי מומחה ביחיד סגי וממעוטא דאלה ילפינן דהיכא דהוו הדיוטות מתכשרי בשלשה.

ומשמע

ט) ומה להן ראשי המטות. בנדריס דראשי המטות כתיב בהו אף להלן בשחוטי חוץ ראשי המטות. ומפרש לקמן למאי הלכתא: **אמר רב אחא בר יעקב להכשיר שלשה הדיוטות.** האי הדיוטות דאמרי' לא כולהו הדיוטות כשרין אלא הנהו די מקברי להו מיהא סברי וכדכתיבנא בפרק ארבעה נדריס (לעיל כג. ד"ה ואתה). והיינו דגרסינן בירושלמי [1] שלשה שהן יודעין לפתוח מתירין כזקן. ונראה בעיני דנהי דלא שוו נדריס לשחוטי חוץ דהא בשחוטי חוץ כולהו שוו ולא מוקמא גזרה שוה לא קשיא מידי דממילא משמע האי כדייניה והאי כדייניה דהדיוטות דגריעי כולי האי דאפילו כי מקברי להו לא סברי סברי דבהתא [1] נינהו ופשיטא דלא חזו לתתיר נדריס דכיון דלא סברי כלל אפי' כשהן מתירין אינן יודעין מה מתירין: **והא ראשי המטות כתיב.** ומשמע אבל הדיוטות לא: **ביחיד מומחה.** דכיון דגז"ש מרבי הדיוטות ולאשי המטות ממעט להו על כרחך אית להו לקיומי תרוייהו דראשי המטות ביחיד והדיוטות בשלשה. וכי תימא תלתא מנא לך כיון דמפקת ליה מחד מוקמיה אתלתא כעין ב"ד: **לומר שיש שאלה בהקדש.** שאם הקדיש בהמה ושחטה בחוץ ואח"כ נשאל עליה פטור דכיון שיש שאלה בהקדש מעולם דמי דחכם עוקר הנדר מעיקרו: **נביא שמאי דאמרי אין שאלה בהקדש.** בריש פרק ב"ש (מזיר דף ב:) דהקדש טעות הקדש וכיון שכן ואלו לב"ש אין שאלה בהקדש דשאלה לא מהני אלא משום דהוה ליה כנדר טעות: **ראשי המטות דכתיב בשחוטי חוץ למאי הלכתא.** דכיון דילפינן גזירה שוה מנדריס הוו להו שחוטי חוץ כאילו כתיב בהו נמי ראשי המטות: **זה הדבר.** לב"ש דלא מוקמי לה לג"ש: **לומר חכם מתיר ואין בעל מתיר וכו'.** וכי תימא תלתא מנא להו הא איכא למימר דמייתי לה לג"ש מנא להו הא איכא למימר דמייתי לה לג"ש דמוקמי לה לג"ש: **זה הדבר דשחוטי חוץ למה לי.** לב"ש דלית להו גזירה שוה: **לומר על השחיטה הוא חייב.** וב"ה נפקא להו מדכתיב אשר ישחטו [2] וכדאיתא בתורת כהנים [3]: **להכשיר ג' הדיוטות מנא להו.** דהא לב"ה ילפינן להו מגזירה שוה דשחוטי חוץ: **ולא נאמרה שבת בראשית עמהן.** קס"ד עם פרשת המועדות: **ולא נאמרה פרשת נדרים.** עמהם עם המועדות: **והא כתיב שבת בראשית עמהן.** דבסדר אמור אל הכהנים כתיבא שבת ומועדות בתר הכי בחדא פרשתא: **והא מסיטרא רחיצה.** פרשת נדריס כתיבא בקלה פרשת המועדות ובתר הכי בראשי המטות פרשת נדריס. סטרא תרגום של קלה [3]: **מועדי ה' לריכין קידוש ב"ד.** כדכתיב אשר תקראו אותם [4] קרי ביה אתם שלריכין ב"ד לקדש ראשי חדשים כדי לעשות המועדות בזמנן: **שבת בראשית אינה לריכה קידוש ב"ד.** שאין ב"ד לריכין לקדש אחד בשבת כדי לעשות שביעי לו שבת והיינו דקתני מועדי ה' נאמרו לענין קדושת ב"ד וכדפרישנא שבת בראשית לא נאמרה עמהן לאותו ענין של קידוש והיינו דקאמר בן עזאי מועדי ה' נאמרו לענין שלריך מומחין לקדש את החדש מפני המועדות אבל פרשת נדריס לא נאמרה עמהן לאותו ענין דמדכתיב אשר תקראו אותם ולמשה ואהרן קאמר משמע דבעי תרי מומחין כוותייהו ואין ב"ד שקול ומוסיפין עוד אחד הרי ג' וכיון דשבת ונדריס סמיכי למועדות וכתיב במועדות אלה למעוטא משמע דמעטא להו כל חד וחד למילתיה שבת לקידוש ב"ד ולהיכי קבעה אנפשה ונדריס לומר דלא בעי' בהו מומחין דאפילו בהדיוטות סגי: **והא בפרשת נדריס רחיצה.** אלמא הדיוטות אין כשרין להפרת נדריס: **ביחיד מומחה.** להכי כתיב דאשי המטות לאשמועינן דהיכא דהוי מומחה ביחיד סגי וממעוטא דאלה ילפינן דהיכא דהוו הדיוטות מתכשרי בשלשה.

ומשמע

י) מה בשחוטי חוץ כו'. לקמן' מפ' לה: **להכשיר ג' הדיוטות.** דחד ליכא למימר, מדאלטריך קרא דאשי המטות ליחיד מומחה מכלל דהדיוטות לא סגי בחד, ומדאפיק לחד אוקמי' אתלתא, כמו דין דבעי' שלשה: לומ' שיש שאלה בהקדש. שאם שחט קדשי בחוץ ונשאל אהקדש מפטר מקרבן וכדת: ולב"ש דאמרי אין שאלה בהקדש. דאמרי בגזיר (נ:) הקדש טעות הקדש. [וממילא] דאין שאלה, דשאלה דנדר משום דמשווי לנדר נדר טעות: זה הדבר דנדרי'. כיון דלא גמרי ג"ש, למאי הלכתא: חכם מתיר וכו'. ולר"י דלעיל (עז:) דכי נמי דרשי' ביה הך, דרי' מייתי ג"ש, דהוי מופנה מגד אחד גבי שחוטי חוץ: **הא בתי' שבת.** תחלת מועדות פ' פנחס (במדבר כח): **והא מסיטרא בתי'.** בתר פרש' [המועדות בראשי] המטות:

תוספות

מה בשחוטי חוץ כו'. לקמן' מפ' לה: להכשיר ג' הדיוטות'. דחד ליכא למימר, מדאלטריך קרא דאשי המטות ליחיד מומחה מכלל דהדיוטות לא סגי בחד, ומדאפיק לחד אוקמי' אתלתא, כמו דין דבעי' שלשה: לומ' שיש שאלה בהקדש. שאם שחט קדשי בחוץ ונשאל אהקדש מפטר מקרבן וכדת: ולב"ש דאמרי אין שאלה בהקדש. דאמרי בגזיר (נ:) הקדש טעות הקדש. [וממילא] דאין שאלה, דשאלה דנדר משום דמשווי לנדר נדר טעות: זה הדבר דנדרי'. כיון דלא גמרי ג"ש, למאי הלכתא: חכם מתיר וכו'. ולר"י דלעיל (עז:) דכי נמי דרשי' ביה הך, דרי' מייתי ג"ש, דהוי מופנה מגד אחד גבי שחוטי חוץ: **הא בתי' שבת.** תחלת מועדות פ' פנחס (במדבר כח): **והא מסיטרא בתי'.** בתר פרש' [המועדות בראשי] המטות:

פירוש הרא"ש

ת"ל זה הדבר. חכם מתיר דכתיב לא יחל דברו ודכתיב הוא אינו מיחל מיחל אבל אחרים מוחלין לו דמשמע שעשה דבריו קולין ומתירין מעיקרן: להכשיר שלשה הדיוטות. יחיד שנים שהיו כדי לעשות שלשה ואפילו לשמואל דאמר שנים שהיו דיינים דין ה"מ לממונא אבל לאיסורא מודה דבעי שלשה: ביחיד מומחה. דכתיב לאשי המטות כשרין מומחין דעלמא קאמר: לומר שיש שאלה בהקדש. שאם שחט קדשים בחוץ ונשאל על הקדשו נפטר מקרבן וכתב וה"ה לכל דבר הקדוש במועלה שפחיו כגון תרומה ומעשר דאתמר לעיל בפרק הנודר מן הירק (דף נט.): ולב"ש דאמרי אין שאלה בהקדש. דסבירא להו דהקדש בטעות הקדש דלאיתא במסכת גזיר (דף נ.) אמר שור שחוט שלא מביתי ראשון יהא קדוש ויצא לבן ב"ש אומר הקדש הילכך לא מהניא שאלה דאפילו טעות ודאי הוי הקדש וכ"ש בטעות שעל ידי תרמה יצא לחולין: ב"ש לית להו גזירה שוה. ולקמן בעי הדיוטות מנא להו דאי הוו דרשי ג"ש למילף נדריס משחוטי חוץ לכשיר הדיוטות הוו ילפי נמי שחוטי חוץ מנדריס דאין ג"ש למתלה: לומר לך חכם מתיר ואין בעל מתיר. וכדאיתא לעיל דאית ליה ג"ש וגם חכם מתיר ואין בעל מתיר ס"ל דמופנה מגד אחד הך דשחוטי חוץ: על השחיטה הוא חייב. אם שחט עוף קדשים בחוץ חייב אע"פ שאין זה דרך הכשרו בפנים ואם מלקו בחוץ פטור. ומאן דדרש גזרה שוה נפקא ליה כדדרשי בתורת כהנים אשר ישחטו על השוחט הוא חייב ואינו חייב על המליקה:

מכרת, והוא הדין לכל דבר הקדוש במולה שפחיו, כגון תרומות ומעשרות, דאי בעי מיתשיל עלייהו וחוזרין לטיבן כדאמרינן בשילהי פרק הנודר מן הירק (שם). **לב"ש דאמר אין שאלה בהקדש.** אין שאלה בשום הקדש בעולם, דאפילו כשמעלה לו החכם פתח של תרמה אינו יכול להתירו, דאע"ג דשוקר את הנדר מעיקרו ושוטה נדר אל טעות, אפילו הכי גבי הקדש לא אמרי ב"ש הכי, דאפילו כשנעשה הקדש בטעות הידוע לנקדש מצטי ליה הקדש גמור, כ"ש היכי דהוקדש בלא טעות שלא יועיל פתח החרטה שיעלה לו החכם להתירו (שם). **חכם מתיר.** בלשון מותר לך מותר לך, כדכתיב לא יחל דברו, הוא דלא יחל אבל אחרים מוחלין לו, ולשון היתר משמע להו לרבנן דאי לא יחל, וטעם יש לדבר, לפי שהחכם אינו מתיר ביום שמעו כמו בעל בלא טענה, אלא ע"י שמועה לו חרטה ועקר את הנדר מעיקרו, הלכך לא שייך ביה לשון הפרה אלא לשון התרה, שהתיר לו איסור ע"י הוראה וטענה גמורה, אבל בעל מיפר לאשתו ביום שמעו בלא חרטה מגזירת הכתוב כמו הפר את נדריו, כל דבר קיום הנעקר ומתבטל בלא טעם קרוי הפרה (שם). **ואין חכם מיפר.** שאם אמר מופר לך לא אמר כלום, דהכי משמע זה הדבר זה הדבור, כמו שכתוב בפרשה מעבר, זה לשון התרה ולזה לשון הפרה, ולב"ש נפקי להו מסברא דתפרישת נעשי, דבתכם שייך לומר לשון היתר ובבעל לשון הפרה (שם). **על השחיטה.** בחוץ חייב כרת, דאפילו השוחט עוף קדשים בחוץ, דנפקא לן בתורת כהנים וזבחתם (קו.) מאן אשר ישחט, **ואין חייב על המליקה.** של עוף בחוץ, דזה משמע בענין שמפורש בפרשה חייב, דכתיב כי ישחט ולא כי ימלוק, ולב"ה דדרשי ליה לג"ש נפקא להו מהיכא דנפקא לן בת"כ ת"ל אשר ישחט, על השחיטה חייב ואין חייב על המליקה (ב"ב שם). **מועדי ה' נאמרו כו'.** כולה מפרש לקמיה (שם).

סו א ב מיי' פ"ו מהל' שבועות הל' ג ופ"ד מהל' נדרים הל' ה סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רכח סעיף ג:

סז ג מיי' פי"ג מהל' נדרים הל' כה ופ"ד מהל' תרומות הלכה ח סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רג סעי' ג:

סח ד מיי' פי"ח מהל' מעשה הקרבנות הלכה יח:

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

ומשמע מהכא דיחיד מומחה דשרי נדרים דוקא סמוך כמומחה של מועדי ה' דהיינו משה ואהרן דאין הפרש בין זה לזה אלא שמועדי ה' צריכין שלשה מומחין ונדרים סגי ביחיד. אבל הרמב"ם ז"ל כתב בפ"ו מהל' שבועות (הלכה ה) דכל שהוא רב מובהק מתיר יחידי ולפ"ז אמרו דהא דפרכינן הכא והא בפרשת נדרים דאשי המטות כתיב גא פריך אמאי דאמר דפרשת נדרים אינה צריכה מומחה דראשי המטות נאו סמוכין משמע דבכל דוכתי דצעי מומחין אלהים קרי להו והכא כיון דלא כתיב בהו אלא ראשי המטות פשיטא דלאו מומחה סמוך קאמר אלא למאי דאמרי דאפילו ג' הדיוטות פריך דהא ראשי המטות דלא משמע מומחין אפ"ה לאו הדיוטות נינהו ואמר רב חסדא ביחיד מומחה כלומר דגמיר וסביר. ולדידי קשיא לי אי הכי ג' הדיוטות מנלן ממעוטא דאלה נימא מומחין הוא דלא בעי כמועדי ה' אבל תלתא דגמירי וסבירי בעינן וכדכתיב ראשי המטות וכי תימא אי הכי מעוטא דאלה למה לי דהא מראשי המטות נמי משמע דלא בעינא מומחין וכדכתיבנא ליתא דאי מיעוטא דאלה דכתיב במועדי ה' לא מצית מוקמת ליה למילתא אחריתי שפיר קאמר אבל כיון דמצית מוקמת ליה למעוטי שבת שאין צריך קידוש ב"ד תו לא מייתר לך מעוטא דאלה ומעוטא נמי שפיר מקיים לשבת בראשית ולפרשת נדרים דכתיב גבי מועדי ה' שאין אחד מהן שוה למועדות לקידוש ב"ד ולמומחין ואכתי נצעי בנדרים תלתא דגמירי וסבירי ויתיא לי דאי הכי סמיכותא דנדרים למועדי ה' למה לי אלא דאי דמשום סמיכותא משמע דלמעוטא דנדרים נמי אתא והכי מדרים אלה דהיינו מועדות אפי' כשהן ג' צריכין מומחין דידהו דהיינו ראשי המטות דגמירי וסבירי אלא בחד מיניהו סגי כן ג"כ. ומייתו ראיה להך סברא דלא בעינא סמוך מדאזדקיק ליה רב לרב חננאל יחידי והא רב לאו סמוך היה ואי מהא לא איריא דבירושלמי משמע שנטל רשות מן הנשיא דגרסי' התם [פיס"ו] מהו למעות הזקנים לדברים יחידים נשמעינה מן הדא רב (מתני') להתיר נדרים ולראות כתמים מן דדמך בעו גבי בריה מומי בכורות אמר איני מוסיף לך על מה שנתן לך אבא מ"ר יוסי בר בון דלא יהב ליה לדון יחידי ולראות כתמים ולהתיר נדרים ולראות מומין שבגלוי מן דדמך בעו גבי בריה מומין שבסתר מ"ל איני מוסיף לך על מה שנתן לך אבא ע"כ אלמא רב רשותא שקל ומש"ה איכא למימר דהוה מזדקיק יחידי ומיהו לא תימא דאדרבה האי ירושלמי דאייתי איפכא מוכח דסמוך בעינן דאי לא למה ליה לרב למנקט רשותא דלא קאי' דמש"ה נקטיה כי היכי דליהוי שרי נדרי בדוכתא דאיכא חשיבי מייה ואי לאו רשותא לא יאי לתלמידא למשרא נדרא באתרא דרביה. ומיהו עובדא אחרינא איכא בירושלמי דמשמע מיניהו דלא בעינא סמוך דגרס התם אמר קמיה דרבי יוסי רב הונא שרי נדרין ר' זירא בעא קמיה דר' יוסי רב הונא ראשי המטות בתמיה א"ל ואין ליה רב הונא מאן אינון ראשי המטות ורב הונא ראש לראשי המטות אלמא רב הונא אע"פ שלא היה סמוך הוה שרי נדרין ביחיד וכי תימא דשותא נקט מרים גלותא אי הכי מאי קמתמה ר' זעירא רב הונא ראשי המטות בתמיה ור' יוסי נמי למה ליה לאהדורי רב הונא ראש לראשי המטות דנקיט רשותא אלמא משמע דהני דלא נקטיה משום דרב מובהק הוה שרי ביחיד. ורבינו שמואל ז"ל כתב בפרק י"נ [נ"ב קכ:] כלשון הזה הכא נמי ביחיד מומחה בקי בגמ' כלומר רב מובהק וכבר כתבתי מזה בפ"ק דמכילתין[ד] ובפרק ד' נדרים[ה] בס"ד. וקשה לי אי לא בעי מומחה אלא גמיר וסביר היכי הוה סבירא לר' זעירא דרב הונא לא מצי שרא נדרא ביחיד וע"ל דכיון דראשי המטות כתיב משמע דהפרת נדרים נמסרה ליותר מובהקין שבדור והוה ס"ל לר' זעירא דרב הונא בדריה לאו בר הכי הוה ולפיכך אני אומר דלמאן דס"ל דלא בעינן סמוך כל שהוא רב מובהק בדורו מתיר יחידי. והוצרכתי לכתוב זה מפני שראיתי מי שכתב דאפילו למאן דס"ל דלא בעי סמוך בזמן הזה ליכא מומחה דחזי לסכי והצינא דאיה מן הירושלמי דהוה מתמה מעיקרא אפי' ברב הונא ולא ס"ל כן אלא אי לא בעי סמוך כל היכא דגמיר וסביר והוי מראשי המטות לפוס דריה סגי: **א"ר יוחנן השותק על מנת למיקט.** כדי להקניט אשתו שדעתו לקיים נדריה והוא אינו מתכוין לכך אלא שיפר לה לאחר מיכן: **אימתי אמרו מה הנעל נתרוקנה רשות לאב.** פירשתיה למעלה (דף סח.): **מאי לאו בשותק על מנת למיקט.** דכיון דפסק ותני שמע ושתק ומת ביום שלאחריו אין יכול להפר כל שתיקה במשמע אפילו ע"מ למיקט אלמא הך שתיקה נמי מקיימת: **לא בשותק ע"מ לקיים.** שיהא הנדר מקויים בכך כלומר שקיימו בלבו והיינו דפרכינן אי הכי היינו שמע וקיים. ולא דמי האי שותק ע"מ לקיים דאמר הכא לשותק ע"מ לקיים דאמרינן לקמן (דף עט.) כדנפרש עלה דהתיא ודכוותה אשכחן בהש"ס טובא תרי גווני בחד לישנא: **אלא בשותק סתם.** שלא גמר בלבו שיהא מקויים מעתה ולא שתק גם כן על מנת למיקט אלא שתק סתם: שהשתיקה

מועדי ה' אצריכין קידוש ב"ד שבת בראשית באין צריכה קידוש ב"ד מועדי ה' גצריכין מומחה ואין פרשת נדרים צריכין מומחה אפי' בית דין הדיוטות והא בפרשת נדרים ראשי המטות כתיב דאמר רב חסדא ואיתימא רבי יוחנן ביחיד מומחה א"ר חנינא השותק על מנת למיקט מפר אפילו מכאן ועד י' ימים מתיב רבא האימתי אמרו מת הבעל נתרוקנה רשות לאב בזמן שלא שמע הבעל או ששמע ושתק או ששמע והפר ומת בו ביום אבל שמע וקיים או ששמע ושתק ומת ביום של אחריו אין יכול להפר מאי לאו בשותק על מנת למיקט לא בשותק על מנת לקיים אי הכי היינו או שמע וקיים אלא בשותק סתם מתיב רב חסדא חומר בהקם מבהפר ובהפר מבהקם חומר בהקם שהשתיקה

לריכין קידוש. דכתיב (ויקרא כג) אשר תקראו אותם במועדם: **שבת בראשית אין לריכה קידוש.** דחיילא וקדשה מאליה: **השותק על מנת למיקט.** שאינו שותק כדי לקיים הנדר אלא שעושה כדי להקניטה ולהוכיחה כדי שלא תרגיל עוד בנדרים שהיא סבורה שהוא שותק על מנת לקיימו: **אפי' מלאן עד י' ימים.** יכול להפר הואיל ולא היה דעתו לקיים: **מאי לאו בשותק על מנת למיקט.** וכגון דאמר לאד דלמיקט עביד כי מת ביום שלאחריו אין יכול להפר ותיובתא דרבי חנינא: **לא בשותק על מנת לקיים.** ולכך אינו יכול להפר: **היינו או שמע וקיים.** ותרי זימני למה לי: **בשותק סתם.** ולאומרא אזלינן: קיים

מסורת הש"ס

ד) ב"ב קכ: ע"ש קכח. יבמות כה: ע"ש בכורות לא. ע"ש, ה) נעיל סח. ע. עב, ו) [נ"ל: מנחיה רבי. רש"ס], ז) [דף ח: ד"ה ושמתא], ח) [נעיל דף כב. ד"ה והתם],

תוספות

מועדי יי' צריכי' קידוש ב"ד. שמקדשין ב"ד ר"ח ניסן לעשות בו פסח בעי"ו בו: ואין שבת בראשית צריכה קידוש. שאין לריך לקדש יום ראשו' לקדש בשביעי בו לשבת: מועדי יי' צריכים מומחי'. כדכתי' (ויקרא כג) אלה מקראי קדש אשר תקראו אותם, קרי ביה אתם, משה ואהרן דמומחי' הייתו: ואין נדרי' צריכי' מומחין. ולהכי סמך פ' נדרי' למועדי' לדרוש קן, וע"כ תלתא הדיוטו' בעי', כדפי' (ע"ל ד"ה להכשיר) מדאמטרי' ראשי המעו' ביחיד מומחה: השותק ע"מ למקט. שתלטער אשתו ובדעתו לבטל לה אתמי קר: **אימתי [אמרו] מת הבעל בו'.** היינו בריית דאיתא דאיתיגן ריש פירקין (נעיל סח.): **מאי לאו.** הא דתנן שמע ושתק ע"מ למיקט, וקתני דהוי שתיקה מעלית, ומשמע הוא דמיון אדמיון דאי בע"מ לקיים היינו שמע וקיים: שותק לקיים. כמו לקיים בהדיא ואין יכול להפר:

פירוש הרא"ש

מועדי ה' צריכים קידוש ב"ד. שמקדשין ב"ד ר"ח ניסן לעשות פסח בחמשה עשר בו: **שבת בראשית.** לפי שגם המועדים קרויין שבת להכי קרי ליה שבת בראשית: **אין צריכה** קדוש ב"ד. שיקדשו ב"ד יום ראשון לעשות שבת ביום השביעי וכתיב מועדי ה' יחידא למעוטי שבת מקדוש ב"ד: מועדים צריכין מומחה. דכתיב מועדי ה' אשר תקראו אותם קרי ביה אתם ומשה ואהרן מומחין היו: השותק ע"מ למיקט. להקניט ולגער אשתו אבל דעתו להפר: **מאי לאו.** הא דקתני שמע ושתק מועמע בכל ענין אפי' שתק ע"מ למיקט: ומשני לא. דוקא בשותק ע"מ לקיים: **אי הכי היינו שמע וקיים.** דמשמע בכל מיני קיומין בין שאמר קיים ליכי בין ששתק ע"מ לקיים: **אלא בשותק סתם.** ולא גמר בלבו אם לקיים אם להפר אבל אם גמר בלבו ושתק כדי למיקט לא הוי קיום:

מוספ רש"י

מועדי ה' צריכין קידוש ב"ד. שהיו מקדשין את החדש על פי הראיה ומתוך כך מתקדש מועד בזמנו, שלפי עיבור השנה ועיבור החדשים המועדים מתעברין, אבל המועדים עצמן לא היו מקדשין כי אם החדשים, כדתנן בר"ה (כב.) לגבי קידוש החדש, שאם ב"ד אומר מקודש וכל העם עונין אחריו מקודש מקודש, שנאמר אשר תקראו אותם, קרי ביה אתם, ותרי זמני מקודש מקודש נפקא לן מדכתיב מקראי קדש שהיו מקדשין את החדש על פי הראיה וזהו תיקון המועדות וקדושתן (רשב"ם ב"ב קכא.). **שבת בראשית אין צריכה קידוש ב"ד.** כעין שמקדשין המועדות על ידי קידוש ראשי חדשים, אין מקדשין אחד בשבת לעולם יום שביעי שבת הוא אבל קידוש ב"ד, ופקא ליה מדכתיב מועדי ה' יחיד, דמלי למיכתב אלה אשר תקראו אותם מקראי קדש. שבת בראשית קרי ליה לשבת, משום דכל מועדות נמי כתיב בהו שבת שבתון, הלכך קרי ליה שבת בראשית, שמקודשת ונאה משאת ימי בראשית, דשבת ראשונה כתיב בריכולו וקדש אותו (שם). מועדי ה' צריכין מומחה. ולא מקדשי בג' הדיוטות כהפרת נדרים, ולא ביחיד מומחה כהפרת נדרים, אלא בשלשה מומחין, כדאיתא בר"ה (כה:) אין לך מומחה בישראל יותר ממשה רבינו ובקאמר ליה רחמנא עד דאיכא אהרן בהדך דכתיב ויאמר ה' אל משה ואל אהרן וגו' החדש הזה לכם, כמה מומחין, ואין ב"ד שקול ומוסיפין עליהם עוד אחד (ב"ב שם). **אימתי אמרו.** בנערה קא נקטי לה מתניתין, **מת הבעל.** כשהוא אנוס, **נתרוקנה רשות לאב.** כאלו שמריח יין מכלי אל כלי, כלומר איפא כל הרשות מן הנעל ונא לרשות האב, בזמן שלא שמע הבעל. את נדרה קודם שימות, דביום שמעו בעינן וליכא, או ששמע ושתק או ששמע והיפר, חלקו בו ביום ששמע, ואפילו שמע ושתק שלא הפר ולא קיים ולא הספיק להרהות דעתו עד שמת בו ביום, דהואיל ואכתי איכא שהות ביום דאי מיפר מיפר איכא למימר דמיתה גרמה לו, דדלמא אי הוה קיים אכתי הוה מיפר לה מיקמי דליעבר יומא, ומת בו ביום קאי אשמע ושתק (לעיל סח:). **אבל שמע הנעל וקיים.** אע"פ שמת בו ביום, או ששמע ושתק. כל אותו היום, ומת הנעל ביום של אחריו אין האב יכול להפר. הואיל ועבר יום שמעו (לעיל סח:).

קיים בלבו קיים הפר בלבו אינו מופר. והיינו חומר בהקם מבהפר: **קיים אינו יכול להפר.** אלא"כ נשאל לחכם על הקמתו: **הפר אינו יכול לקיים.** קתני מיהת שהשתיקה מקיימת וכו': **נשאלין על ההקם.** שאם קיים לה לנערה המאורסה אביה או בעלה והלך השני ונשאל לו על נדרה של זו ואח"כ הלך זה שקיים ונשאל על הקמתו: **ואין נשאלין על ההפר.** אם הפר לה אחד מהן והלך חבירו ונשאל לחכם על חלקו אין זה שאלה לפי שאין נשאלין על נדר שאינו נדר כגון זה שמופר במקצת הוי נדר ואין נדר: **כשהוא אומר.** למעלה הימנו כי החריש לה (ג) הוי בשותק וכו': **בשותק ע"מ למיקט.** וכתיב בהוא קרא והקיים את כל נדריה דשוא אינו יכול להפר: **קראי יתירי כתיבי.** מדכתיב החרש יחריש כמה פעמים ש"מ (ג) בשותק ע"מ למיקט אינו מפר. ע"א קראי כתיבי החרש יחריש וכי החריש הרי ג' חד בשותק ע"מ לקיים וחד ע"מ למיקט וחד בסתם: **יודע אני שיש נדר.** הרי ששמע באשתו שנדרה ולא הפר לה ואמר לאחר מכן יודע אני שיש נדר שאשה נודרת אסורה במה שנדרה: **אבל איני יודע שיש מפירין.** דלאפשר בתקנה לכך לא הפרתי לה: **יפר.** דכיון דלא הוה ידע שיש מפירין מאי ה"ל למיעבד נעשה כמי שלא שמע: **אבל איני יודע שזה נדר.** חשוב וצריך לבטלו: **ר"מ אומר לא יפר.** דכיון דידע דנדרה ויש מפירין כשמיעה בעלמא דמי ואיבעי ליה למפר מעיקרא: **וחכ"א יפר.** עכשיו דכיון דלא ידע מתחלה דהאי נדר צריך הפרה כמי ששמע עכשיו דמי ולא לכתחלה:

הדרן עלך נערה המאורסה

ואלו נדרים שהוא מפר דברים שיש בהן ענוי נפש. כדכתיב לענות נפש אישה יקימנו ואישה יפרנו (במדבר ל) אמר

שהשתיקה מקיימת. כל ששתק כל יום שמיעה: **קיים בלבו קיים.** שאין צריך להודיע בשפתיו: **הפר בלבו אינו מופר עד שיודיע בשפתיו.** ומלאה בעיני דילפינן לה משתיקה דיום שמעו שהיא מקיימת דטעמא מאי משום דכיון שעבר יום שמיעה ולא הפר גלי אדעתיה שהוא רוצה בקיומו של נדר אלמא כל שבלבו לקיימו סגי אלא דיהיב ליה רחמנא כל ההוא יומא להפרה משום דעד דערבא שמשא לא מוכח מידי שיהא רוצה לקיים דלמא בתר הכי מפר לה כיון דבתר דעתיה בלחוד אזלינן. ומינה דכל שקיים בלבו קיים לאלתר דהוה ליה כאילו עבר יום שמיעה. וכי אמרינן הכא הפר בלבו אין הפר דווקא דלא אמר לה מלי אכלי אבל היכא דאמר לה הכי סגי וכדכתיבנא לעיל (דף עד:): **קיים אין יכול להפר הפר אין יכול לקיים.** להא מילתא לא חמירא הקמה מהפרה ולא הפרה מהקמה ולאו משום חומר נקטינהו אלא כיון דלאמעיונן דיני הקמה והפרה מני הא נמי בהדייהו: **מאי לאו בשותק על מנת למיקט.** ופס"ה קתני שהשתיקה מקיימת כל שעבר יום שמיעה: **לא בשותק על מנת לקיים.** שיהא הנדר מקויים מעתה: **תומר בהפר מנלן.** לאו דוקא מנלן דהא לא בעי אלא מאי ניהו אותו תומר של הפרה: **נשאלין על ההקם.** שאם הקים יכול לישאל עליו (ד) באותו יום שמיעה ויכול להפר בו ביום: **ואין נשאלין על ההפר.** שאם הפר שוב אינו יכול לישאל לבטל אותה ההפרה: **כשהוא אומר כי החריש לה הרי בשותק ע"מ לקיים.** ע"מ לקיים לאח"ז שלעתה שיתקיים כשיעבור יום שמיעה אבל אין דעתו שיהא מקויים שמיעה זו דאי כי היכי מלי מפר בכל יום שמיעה ולא דמי האי שותק ע"מ לקייס דהכא להנהו שותק על מנת לקייס דלעיל: **קראי יתירי כתיבי.** תלתא קראי כתיבי החרש יחריש תרי כי החריש לה הא תלתא: **מתיב רבא גדרה עם אשתה וכו'.** אע"ג דאתותב חדא זמנא מותבינן עליה תו וא"מ דאי משכחינן פירוקא בההיא דלעיל אכתי הויא הך תיובתא: **שאם לא הפר והשכה אין יכול להפר.** טעמא יהיב למאי דמפירין בשבת אפילו אלא לצורך השבת לפי שהשעה עוברת כדפריש"ת לעיל (דף עו:): **ואמאי ליהוי כשותק ע"מ למיקט.** דאי אמר בשותק ע"מ למיקט מלי מפר לפי שאותה הקמה לא היתה על דעת שיתקיים הנדר כ"ש דאי הוו אמרי רבנן דאינו מפר נדרים שאינן לצורך השבת דהוה מלי דאשתיק בשבת לאו משום קיום אלא מפני שלא היה יכול להפר אלא ודאי משמע דכל שתיקה מקיימת: **מתיב רב אשי אני שיש נדרים. שנדרים שנדרה אשתי הוו נדרים: אבל איני יודע שיש מפירין.** ביום ששמעתי לא הייתי יודע שהבעל יכול להפר נדרי אשתו כלל: **יפר.** בתוך אותו יום שלמד שהבעל יכול להפר דהתוא יומא ה"ל לדידיה יום שמיעה אבל עד השתא לא דלא מיקרי יום שמיעה אלא כשיודע דיני ההפרה: **אבל איני יודע שזה נדר.** שזה מן הנדרים שהבעל מפר: **ר"מ אומר לא יפר.** אחר יום שמיעה דכיון שיודע הוא שהבעל מפר נדרי אשתו מקרי יום שמיעה: **וחכמים אומרים יפר.** דכיון שלא ידע הפרת נדר זה לא מיקרי יום שמיעה. ואם איתא דשותק ע"מ למיקט מפר אמאי אומר ר"מ לא יפר דהא איהו לא שתק אלא משום שלא היה יודע שיהא יכול להפר וליהוי כשותק ע"מ למיקט וע"כ לא פליגי רבנן עליה דר"מ אלא משום דסבירא להו דלא הויא שמיעה אבל אי הויא שמיעה מודו ליה דלא יפר אלא ודאי משמע דשותק ע"מ למיקט לא מלי מפר. הלכך נקטינן דשותק ע"מ למיקט כסתם ולא מלי מפר אלא ביום שמיעה בלבד ושותק על מנת לקיים לאלתר שוב אינו יכול להפר ואפילו בו ביום:

הדרן עלך נערה המאורסה

ואלו נדרים שהוא מפר. שהבעל מפר וכן האב מפר לבתו: **שיש בהן ענוי נפש.** מפרש בגמ' [ע"ב] דה"ה דמפר נמי דברים שבינו לבינה אלא דנקט הני לפי שהוא (סובר) מפר אותן לגמרי בין לעצמו בין לאחרים מה שאין כן בדברים שבינו לבינה שאין מפר לאחרים אלא לעצמו: **אם אריחך אם לא אריחך.** בגמ' [ע"ב] מפרש היכי קאמרה: **אם אתקשט אם לא אתקשט.** קשוט הפנים כגון כחול ופקוס דבהא הוא דסבירא להו לרבנן דמפר משום נדרי ענוי נפש אבל קשוט של מטה אפי' רבנן מודו לרבי יוסי דאין אלו נדרי ענוי נפש אלא דברים שבינו לבינה. והכי נמי מוכח בגמ' דבקשוט הפנים אמרי' דקאמר [פ:] דכוותיה דקתני שלא אתקשט בנפט לכלוך הוא ואמר נמי מאן שמעת ליה דכחול ופקוס דברים שבינו לבינה הוי רבי יוסי כלומר דאילו לרבנן נדרי ענוי נפש הוו והיינו מתני' אבל קשוט שלמטה מדברים שבינו לבינה הוי והכי איתא בהדיא בפ' המדיר (כתובות עא.) גבי בעניות שלא נתן קלבה: אמר

[ומשני בשותק סתם הוה מלין לגנאי בשותק ע"מ לקיים לאחר זמן ועדיין לא קיים ושתק כל היום ומילתא דפשיטא היא דאפילו שתק סתם הוי קיום כ"ש שתק לקיים אלא אגב דנעי למימר הפר בלבו אינו מופר נקטינה ודוחק הוא דקיים בלבו קיים משמע דלאלתר הוי מקיים ואין יכול להפר דכמיד כי אשה יקימנו דמשמע מיד שקיימו הוי מקוים וכן אישה יפירנו מיד הוי מופר: היינו קיים בלבו. ס"ד דמש"ס תירץ לא שתק ע"מ לקיים היינו שאמר בלבו קיים ליכי והוה מלי לגנאיי בשותק ע"מ לקיים קאמינא אלא שלא חשש אלא למצות לו שתיקה שהיא קיום אי נמי היינו דקא"ל בשותק סתם דשותק ע"מ לקיים קרו ליה סתם לגבי כלפי היכא דאמר בלבו קיים ליכי: ולוקי **הא** בשותק ע"מ לקיים **והא** בשותק סתם. אבריירתא קא פריך כיון דליכא אלא תרי קראי מגלן למעוטי ע"מ למיקט לוקים קרא במסתבר: ומשני **קראי יתירי כתיבי.** ואם החרש יחריש: **ואמאי** ליהוי בשותק ע"מ למיקט. אם נדרה עם אשתה ולא הופרה להפר אי הימה בשביל כבוד שבת ודעתו להפר אמאי הוי קיום: **אבל איני יודע שיש מפירין.** לא למד שהבעל יכול להפר נדרי אשתו: **יפר.** אחר כמה ימים דשתיקתו לא הוי קיום כיון דלא ידע שבידו להפר: **אבל אינו יודע שזה נדר.** לא ידע שנדר זה של ענוי נפש אי לא ידע שהתפיקה באותו ענין שהוא נקרא נדר: **רבי מאיר אומר לא יפר.** דכיון דידע שיש מפירים קרינא ביה והחרש לה ביום שמעו] ואמאי ליהוי כשותק ע"מ למיקט ואמאי אמר ר' מאיר לא יפר בודאי דעתו להפר אלא שאינו יודע שבידו להפר ורבנן לא פליגי אלא דסברי דלא הוי שמיעה כלל: הדרן עלך נערה המאורסה

ואלו נדרים שהוא מפר. אב או בעל: שיש בהן ענוי נפש. דכתיב כל נדר וכל שבועה איסר לענות נפש איש יקימנו ואישה יפרנו והוא הדין לאב כדברים בספרי בין איש לאשתו בין אב לבתו מקום אב בעל אינו מפר אלא נדרי ענוי נפש אף אב אינו מפר אלא נדרי ענוי נפש: **אם ארחיך לא ארחיך.** בגמ' מפרש היכי קאמרה:

א שהשתיקה מקיימת ואין שתיקה מבטלת

ב קיים בלבו קיים הפר בלבו אינו מופר [ג]קיים אין יכול להפר הפר אין יכול לקיים קתני שהשתיקה מקיימת מאי לאו בשותק על מנת למיקט לא בשותק על מנת לקיים היינו קיים בלבו קיים אלא בשותק סתם אשכחן חומר בהקם מבהפר בהפר מבהקם מנא לן (ה) [ד]אר"י נשאלין על ההקם ואין נשאלין על ההפר מתיב רב כהנא [1]ואם החרש יחריש לה אישה וגו' בשותק על מנת למיקט הכתוב מדבר אתה אומר בשותק על מנת למיקט או אינו אלא בשותק על מנת לקיים כשהוא אומר כי החריש לה הרי בשותק על מנת לקיים הכתוב מדבר הא מה אני מקיים אם החרש יחריש לה אישה [ה]בשותק על מנת למיקט הכתוב מדבר תיובתא ולוקים הא בשותק על מנת לקיים הא בשותק סתם קראי יתירי כתיבי מתיב רבא [ו]נדרה עם חשכה מפר לה עד שלא חשכה שאם לא הפר וחשכה אינו יכול להפר אמאי להוי כשותק על מנת למיקט תיובתא מתיב רב אשי [ז]יודע אני שיש נדרים אבל איני יודע שיש מפירין יפר יודע אני שיש מפירין אבל איני יודע שזה נדר ר"מ אומר לא יפר וחכמים אומרים יפר ואמאי ליהוי כשותק על מנת למיקט תיובתא:

הדרן עלך נערה המאורסה

[ז]**ואלו** נדרים שהוא מפר [ח]דברים שיש בהן ענוי נפש [ט]אם ארחץ ואם לא ארחץ אם אתקשט ואם לא אתקשט אמר

ע א מיי' פי"ב מהלכות נדרים הל' יח סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף כח:

עא ב ג מיי' שם פי"ג הל' יט סמג שם טוש"ע שם סעי' לח וסעיף מא:

[ד] מיי' שם הל' כ טוש"ע שם סעיף מט:

עב ה מיי' שם פי"ב הל' יח סמג שם טוש"ע שם סעיף כח:

א ו מיי' פי"ב מהל' נדרים הל' ז סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף נה:

ב ז מיי' שם הל' ה טוש"ע שם סעיף נט:

תורה אור השלם

1. וְאִם הַחֲרֵשׁ יַחֲרִישׁ לָהּ אִישָׁהּ מִיּוֹם אֶל יוֹם וְהֵקִים אֶת כָּל נְדָרֶיהָ אוֹ אֶת כָּל אֲסָרֶיהָ אֲשֶׁר עָלֶיהָ הֵקִים אֹתָם כִּי הֶחֱרִשׁ לָהּ בְּיוֹם שָׁמְעוֹ:

במדבר ל טו

גליון הש"ם

גמ' קיים בלבו קיים. עיין לקמן דף פו ע"ב בהר"ן ד"ה למימרא: **בהר"ן** ד"ה **הפר** כו' ומינה דכל שקיים בלבו. ק"ל הא קיי"ל דלף דדברים שבלב לא הוו דברים מ"מ היכא דמוכח וגלוי לכל הוי דברים ההיא דמבכתת וכדומה מ"מ מה ראיה דבשתק כל יום השמיעה דאנו דנין דמוכח שהוא רוצה בקיומו של נדר וגלוי לנו בקיומו מש"ה הוי קיום אבל בקיים בלבו שאינו גלוי לכל הוי ככל דברים שבלב דלא מהני ופע"ב: **בהר"ן** ד"ה **נשאלין.** באותו יום שמיעה. וכ"כ תוס' כתובות דף עא ע"ב ד"ה אבל הכא:

תוספות

הפר בלבו אינו מופר. שהצריכו חכמים שיוציא הפרה בפה. וקשה דלעיל (עז:) תני דב"ה אי' מבטל בלבו, ואמאי דפרישי' לעיל (שם ד"ה וב"ה) דמיירי באומר לה טלי ואכלי ניחא: **קיים אינו יכול להפר.** מצו' דתמי' (במדבר ל) אישה יקימנו כיון שקיימו מקויים: **הפר אינו יכול לקיים.** שכבר בטל. וקר מיפא שוב בין בהקמה בין בהפרה, ואגב גרלה דלעיל נקטינ: **והחריש לה ביום שמעו בשותק ע"מ לקיים הכתוב מדבר.** תימה למורי רבנו שמשון ז"ע, דהכא משמע דשותק ע"מ לקיים הוא שתיקה גרידא ולא קיים בלבו, ולעיל פריך היינו קיים בלבו, ויש [לומר] לעיל דשני בשותק ע"מ לקיים ס"ל שתיקן שקיים בלבו, ולכך פריך היינו [קיים בלבו], אבל שותק ע"מ לקיים דהכא היינו שותק סתם, ולעיל כי

פירוש הרא"ש

קיים בלבו קיים הפר בלבו אינו מופר. כי צריך שיוציא הפרה בפיו אבל אם אמר בלבו קיים ליכי שוב אין יכול להפר והא דאמרי ר"ש לעיל שמבטל בלבו למאי דפרשינן דקתי אמרי ואכלי ניחא הכי"מ ממי"ן פי' הפר בלבו היינו שאשה בלבו שיהא מופר אבל לא אמר בלבו מופר ליכי והוצרך לפרש לפירושו קיים בלבו קיים שאשה בלבו לקיים ושתק כל היום ומילתא דפשיטא היא דאפילו שתק סתם הוי קיום כ"ש שתק לקיים אלא דגנאי אינו מופר נקטינה ודוחק הוא דקיים בלבו קיים משמע דלאלתר הוי מקיים ואין יכול להפר דכמיד כי אשה יקימנו דמשמע מיד שקיימו הוי מקוים וכן אישה יפירנו מיד הוי מופר: היינו קיים בלבו. ס"ד דמש"ס תירץ לא שתק ע"מ לקיים היינו שאמר בלבו קיים ליכי והוה מלי לגנאיי בשותק ע"מ לקיים קאמינא אלא שלא חשש אלא למצות לו שתיקה שהיא קיום אי נמי היינו דקא"ל בשותק סתם דשותק ע"מ לקיים קרו ליה סתם לגבי כלפי היכא דאמר בלבו קיים ליכי: ולוקי **הא** בשותק ע"מ לקיים **והא** בשותק סתם. אבריירתא קא פריך כיון דליכא אלא תרי קראי מגלן למעוטי ע"מ למיקט לוקים קרא במסתבר: ומשני **קראי יתירי כתיבי.** ואם החרש יחריש: **ואמאי** ליהוי בשותק ע"מ למיקט. אם נדרה עם אשתה ולא הופרה להפר אי הימה בשביל כבוד שבת ודעתו להפר אמאי הוי קיום: **אבל איני יודע שיש מפירין.** לא למד שהבעל יכול להפר נדרי אשתו: **יפר.** אחר כמה ימים דשתיקתו לא הוי קיום כיון דלא ידע שבידו להפר: **אבל אינו יודע שזה נדר.** לא ידע שנדר זה של ענוי נפש אי לא ידע שהתפיקה באותו ענין שהוא נקרא נדר: **רבי מאיר אומר לא יפר.** דכיון דידע שיש מפירים קרינא ביה והחרש לה ביום שמעו: [רבנן סברי כיון דלא ידע שיש בידו להפר נדר זה אי הוה שהיה צריך הפרה לא קרינן ביה והחרש לה ביום שמעו] ואמאי ליהוי כשותק ע"מ למיקט ואמאי אמר ר' מאיר לא יפר בודאי דעתו להפר אלא שאינו יודע שבידו להפר ורבנן לא פליגי אלא דסברי דלא הוי שמיעה כלל: הדרן עלך נערה המאורסה

ואלו נדרים שהוא מפר. אב או בעל: שיש בהן ענוי נפש. דכתיב כל נדר וכל שבועה איסר לענות נפש איש יקימנו ואישה יפרנו והוא הדין לאב כדברים בספרי בין איש לאשתו בין אב לבתו מקום אב בעל אינו מפר אלא נדרי ענוי נפש אף אב אינו מפר אלא נדרי ענוי נפש: **אם ארחיך לא ארחיך.** בגמ' מפרש היכי קאמרה:

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות